

Amerikanske presidentvalg er forutsigbare. De fungerer som folkeavstemninger på partiet som sitter i De hvite hus.

Obama vinner også i 2012

PRESIDENTVALGET

Erik Vestrheim, norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste, UiB

Av Gunnar Grendstad, institutt for sammenliknende politikk, UiB

PREDIKSJONER ER ikke bare veddemål på framtidige hendelser. De gir også en mulighet til å etterprøve teorier, stille profeter til ansvar og muligens slippe dem løs igjen.

En av oss påsto i BT 10. oktober i fjor at Hillary Clinton ville tape demokratenes primærvalg (riktig) og at John Edwards ville vinne primærvalgene (feil). Prediksjonen var basert på Demokratenes primærvalghistorie der partimedlemmene har valgt politiske «outsidere» framfor «insidere». Clinton var en insider, men det viste seg at Barack Obama var en større outsider enn Edwards.

Påstanden i oktober i fjor var også at Demokratene kom til å vinne presidentvalget (riktig). Og endelig var påstanden i BT 22. juni i år at Obama ville vinne presidentvalget i USA med 53 prosent av topartistemmene (innertier).

BAK SLIKE tilsynelatende løseprofetier ligger erkjennelsen av regulariteten i amerikanske presidentvalg som folkeavstemninger på partiet som sitter i Det hvite hus.

I august argumenterte vi derfor for at de to faktorene gjenvalg og økonomisk vekst var tilstrekkelige for å gi en anstendig prediksjon av valgresultatet i november. John McCain ville få en svært vanskelig jobb med å vinne presidentvalget. Nyere historie viser at et parti bare unntaksvis sitter med makten i Det hvite hus i mer enn to perioder. Ved parti-

Nyere historie viser at et parti bare unntaksvis sitter med makten i Det hvite hus i mer enn to perioder

HUNDE-OBAMANIA: Også firbeinte uttrykker sin mening om presidentvalget i USA. Her er amstaffen Oscar til v. og den franske bulldogg-damen Carla på tur i Paris. ARKIVFOTO: FRANCOIS MORI, AP

ets første gjenvalg mobiliserer presidenten sitt embetet som valgkampens viktigste ressurs. Ved andre gjenvalg dominerer styrings-slitasje og velgernes ønske om forandring. Videre vet vi at den økonomiske tilstanden i landet er velgernes referansepunkt for å straffe eller belønne politikere ved makten.

Ettersom stadig sikrere anslag for den økonomiske veksten i USA

i andre kvartal i år ble lagt fram utover sensommeren, kunne vi oppdatere våre modellberegninger på andelen topartistemmer til McCain: 48,0 prosent i juli, 49,1 prosent i august og endelig 48,7 prosent i slutten av september.

VALGRESULTATET viste at McCain fikk 46,7 prosent. Det betyr at vår siste prediksjon hadde en feil på to prosentpoeng. For alle femten presidentvalg etter annen verdenskrig er den gjennomsnittlig prediksjonsfeilen i vår modell på 2,4 poeng.

Med 2008-valget unnagjort kan vi allerede i dag gi en anstendig prediksjon på at pre-

sident Obama vinner gjenvalget i november 2012.

FOR DET FØRSTE vet vi at det har vært syv skiftende partiregimer i Det hvite hus etter annen verdenskrig. Eisenhower startet det første, Kennedy og Johnson det andre, osv. George W. Bush har innehatt det siste. Seks av disse regimene har vart i minst åtte år, mens det kun er uheldige Carter i 1980 som ikke klarte gjenvalg etter første partiperiode (til gjengjeld var da den økonomiske veksten i valgårets andre kvartal på minus åtte prosent). Denne regulariteten gir Obama en odds på 6:1 for gjenvalg i 2012.

For det andre viser vår modell at partiet som går til første gjenvalg kan regne med om lag seks prosentpoeng høyere oppslutning enn ved andre gjenvalg. Og for hvert prosentpoengs økning i økonomisk vekst, øker stemmeandelen til gjenvalgspartiet med 0,8 prosentpoeng.

SIDEN VI IKKE kjenner den økonomiske veksten i andre kvartal i 2012, bruker vi medianverdien for økonomisk vekst fra de 16 tidligere valgårene fra 1948 til 2008. Den er 4,3 prosent. Vi predikerer da at Obama vil få 56,2 prosent av topartistemmene. Det betyr at det er omtrent fem prosent sjanse for at Demokratene ikke vinner. Dersom den økonomiske veksten blir så lav som minus to prosent, predikerer vi at Obama får 50 prosent av topartistemmene.

Skulle Obama vinne valget i 2012 med 56,2 prosent vil det være flaks for modellen fordi presise gjetninger nesten alltid vil være feil. Det er langt viktigere at prediksjonsmodellen er stabil over alle presidentvalgene.

Men vi kan også risikere at generaliseringer og prediksjoner blir meningsløse fordi den politiske verden endrer seg. Men hvordan kan vi få teste det dersom vi ikke flagger våre teorier og prediksjoner? Kanskje vi derfor er tjent med flere og ikke færre profeter og prediksjoner.